

Tudi kulturne ustanove učiteljstva naj bi imele svoj sedež v »Učiteljskem domu«. Zato naj bi imel vsak banovinski učiteljski dom stalen šolski muzej, ki bi bil zvezan s stalno razstavo učil in učnih pripomočkov, ki se dobe za označbo cene in izvora. V Domu naj bi bila učiteljska knjižnica s čitalnico, ki bi bila opremljena z vso za učitelja potrebno strokovno literaturo ter pedagoško in mladinsko literaturo. Tudi sedež šolskih in mladinskih Matic in listov, ki naj se osnujejo v vsaki banovini ali za več skupaj, naj bi bil v Učiteljskem domu.

Posebno poglavje tvori ustanavljanje le-tovišč in zdravilišč za učiteljstvo, v katerem pogledu bi lahko apelirali tudi na ministrstvo prosvete, ker zakon o narodnih šolah pravi, da bo ministrstvo prosvete pomagalo pri ustanavljanju in vzdrževanju domov za zdravljenje obolenih učiteljev.

Neobhodna nužnost pa je, da se najprej učiteljski domovi in imetje, ki je sedaj zasideno po erarju in drugih, ter da se fondi in ustanove iz učiteljskega denarja, predajo zopet učiteljstvu, da jih uporabi v smislu gornjega programa v socialne in kulturne svrhe.

Delovanje upravnega in nadzornega odbora JUU, sekcije Ljubljana.

(Poročilo iz 2. seje, ki se je vršila 5. septembra v Ljubljani.)

Situacijsko in programatično poročilo predsedstva.

Predsednik tov. Dimnik pozdravi navzoče člane upravnega in nadzornega odbora prav iskreno, opraviči odsotnost tov. Mauriča, ki je nujno zadržan, in preide na dnevni red. V svojem nadaljnjem izvajanju želi, da bi vladala med člani iskrenost in tovarništvo. Gledal bo, da se bo vodilo v organizaciji dobro gospodarstvo v mejah proračuna. Nujno je potrebno, da porazdelimo delo na posamezne funkcije in na odseke. O tem je že sklepalo predsedstvo samo in obvestilo člane s posebno okrožnico, na katero so pristali vsi člani.

V nadaljnjem svojem govoru poudarja, da je politična doba v organizaciji s sprejemom deklaracije prenehala že leta 1926. Pri vsem našem delovanju naj veljajo zgolj načelna stališča. Da je bila tedanja naša teza pravilna, nas potrjujejo vsi nadaljnji dogodki v državi.

Nato omenja deputacijo, ki se je zglasila 5. avgusta pri g. načelniku prosvetnega oddelka in mu tolmačila razne zadeve organizacije. Na željo g. načelnika je predsedstvo predložilo te zadeve tudi pismeno. Obsegale so: I. Nameščenja in premeščenja učiteljstva. II. Organizacija odseka za izvenšolsko delo. III. Referat kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalnega šolstva. IV. Vprašanje šolskih nadzornikov. V. Odelek šolskega radia. VI. Mesečnik »Prosveta«. VII. Stalna razstava učil in učnih pripomočkov. VIII. Podpora »Popotniku«. IX. Zadržno knjigovodski tečaj. X. Stanarina, stanovanje in drva, zlasti učiteljice, poročeni in učiteljice in šolskimi upravitelji. XI. Okrožnice prosvetnega oddelka. Sklepno stavi tov. predsednik predlog, naj se spomenica razmnoži in pošlje vsem sreskim društvom, kar je bilo sprejeto soglasno.

Za tem omenja zadnja učiteljska nameščenja in premeščenja. Imenoma navede zakonske pare Pibrovec z Jesenic, Sancin iz Mirne, Petje iz Sv. Jakoba i. dr. Vsi so bili sokolski delavci. V zadevi zaščite članstva je predsedstvo poslalo na pristojno mesto primeren dopis, na društva pa okrožnico z vprašalno polo.

Poročal je nadalje o korakih predsedstva glede **pravne zaščite članstva**: napredovanje učiteljstva, gospodinjški tečaj v Mali Loki, v katerega je bila sprejeta neka poštna uradnica, odklonjenih pa je bilo več učiteljic, dalje kontraktualni učitelji, učitelji iz Italije — njih zrelostni in usposobljenostni izpiti vsletje let, sistemizacija mest in odstotki po skupinah.

Končno omeni še odkritje spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju. Za to slovesnost je naročilo predsedstvo srebrno palmovo vejo. Stroške bodo krila sreska društva sorazmerno svojemu članstvu. Pevski zbor položi venec. Odobrita se obe deputaciji. Na vse ljubljanske in bližnje okoliške šole je predsedstvo razposlalo okrožnico in pozvalo članstvo, naj se udeleži sprevoda v čim večjem številu.

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost vam nalaga, da se gotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. 36637/26. in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomožnih učil v zemljepisnem pouku.

Po naredbi prosvetnega oddelka Dravske banovine obvezana je vsaka šola imeti vsaj 1 izvod tega učila.

Slike z Jadrana in Primorja

12 različnih umetniških barvnih slik Dalmacije in Primorja, izdelanih po naših najslavnejših mojstrih prof. Cručicu, Kovačeviću in Krušinu.

Znižana cena Din 296*

razume se, da skupno z učno knjigo, zavijanjem in poštnino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi na zid. — Poleg tega, da so te lepe slike v okras šolskih prostorov, so po razpisu ministrstva za vojno in mornarico D. br. 4401/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 20496/26 najprimernejše sredstvo za uspešno propagando za naš Jadranski.

Nadite otrokom pri nazornem pouku učiteljskega znanja prirodni lepote našega morja in Primorja. Budite v otrocih nacionalno zavest z dosegi ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Oskrbo šol v Dravski banovini vrši samo Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani.

Poročilo tov. predsednika navzoči člani odbora.

Poročilo tajnika o tekočih zadevah.

Tajnik tov. Kobal prečita predvsem zapisnik o konstituiranju upravnega in nadzornega odbora. Zapisnik navzoči odobre. Nato poroča o tekočih poslih pri organizaciji. Med njimi navaja: glavno skupščino in predloge, potrjenje pravil, poslovnik JUU, »Narodno Prosveto« in stalnega poročevalca, »Popotnik« in njegovega urednika, mladinski list »Jugoslovenec«, dalje zadržno-knjigovodski tečaj v Ljubljani in pedagoški tečaj Pedagoške centrale v Mariboru, udeležbo organizacije pri proslavi stoletnice rojstva Fr. Levstika v Velikih Laščah in odkritje spomenika Miroslavu Vilharju v Planini, potem stanarina z učitelji in šolskimi upravitelji poročenih učiteljic, intervencijo za rešitev prošelj učiteljev in učiteljic, ki prosijo za upokojitvev in nakazilo akontacije, sprejem angleških in moravskih učiteljev in dopis pevskega odseka z banovinske skupščine. Končno prečita še dopis celjskega učiteljskega društva, ki zahteva z ozirom na dogodke na glavni skupščini razsodišče za končno ureditev spora. Po stvarni debati predlaga tov. Voglar, naj smatra upravni odbor sekcije, da je celjska zadeva rešena.

Tajniško poročilo je bilo brez ugovora odobreno.

Blagajniško poročilo.

Tov. blagajnik poroča kratko o blagajniškem stanju in prosí odobritve nekaterih izdatkov, čemer navzoči pritrdijo.

Tov. predsednik opozarja na čl. 26. pravil in prosí nadzorni odbor, da sestavi za svoje poslovanje primeren poslovnik.

Poročilo urednika »Učit. Tovariša«.

Urednik tov. Skulj poudarja, da bo ostala smer lista ista kot doslej. Kakšen bo list, je mnogo odvisno tudi od dopisnikov in sotrudnikov. Skrbel bo, da bo list dostojno zastopal učiteljske interese. Določil se postopek pri honoriranju člankov.

Upravne zadeve.

Tov. predsednik ponovno opozarja člane na § 26. pravil in omenja okrožnico sekcije z dne 13. julija t. l. št. 36., ki so se z njo obvestili člani upravnega in nadzornega odbora o porazdelitvi dela med posamezne funkcije in med upravno osebje. Predlog o delitvi dela se soglasno sprejme.

Določitev in nominiranje odsekov.

Tov. predsednik se v svojih izvajanjih sklicuje na § 42. pravil in utemeljuje potrebo odsekov. Nato prečita listo posameznih odsekov, ki jo navzoči z malimi izpremembami odobre. Ustanove se: 1. Gospodarski svet; 2. šolskoupjavni osek; 3. osek za narodno izobraževanje; 4. osek za obrtno in trgovsko nadaljevalne šole; 5. osek za kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo; 6. osek za šolski radio; 7. osek pevskega zbora; 8. osek za učiteljski naraščaja; 9. osek za šolsko zgodovino; 10. časnikarski osek; 11. osek za počitniške ekskurzije JUU.

Reorganizacija sreskih učiteljskih društev.

O tej poroča tov. tajnik in poudarja, da se mora izvršiti reorganizacija v smislu določil uradniškega zakona, v smislu novih pravil in izprememb, sprejetih na glavni skupščini. Sestavil je predlog, ki je iz njega razvidno, da ostane večina društev v dosedanjih sestavi, nekatera društva se pa morajo združiti, a druga zopet deliti. Predsedstvo sestavi okrožnico in jo pošlje vsem društvom, ki naj se ravnajo po njej.

Zdraviliško dom sekcije.

Predsednik tov. Dimnik poroča, da bi članstvo naše sekcije nujno potrebovalo primerno zdravilišče in okrevališče na morju. Sekcija ima priložnost za jako ugoden stavbni prostor, ki je na lepem kraju in poceni na prodaj. Navzoči člani odbora akcijo in skleno, naj vse nadaljnje pokrene gospodarski svet in stopi v zvezo tudi z Učiteljsko tiskarno. Zdraviliškim domom v Rogaški Slatini in stanovskimi gospodarskimi ustanovami.

Sklene se soglasno, da se skliče seja širjega sosveta proti koncu oktobra ali v začetku novembra v Ljubljani.

Ker ni bilo samostojnih predlogov, zaključil tov. predsednik sejo.

Jugoslovensko učiteljsko udruženje, sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani, 8. septembra 1931.

Ivan Dimnik, s. r., Josip Kobal, s. r., predsednik, tajnik.

Naše šole — ameriksanske palače.

Je res značilno, kako se včasih stvari ujemajo. Naše učiteljstvo, o katerega uspešnem narodno-izobraževalnem in občekulturnem delu nihče ne dvomi, se je zbralo uprav pretekli dni v Beogradu, da v kraljevi prestolici iznova začrta in utrdi smotre jugoslovenski državni šoli. Slovensko časopisje je zborovanju močne stanovske organizacije JUU sledilo z razumljivo pozornostjo in obveščalo javnost o poteku in zaključku impozantne in vsestransko dostojanstvene glavne skupščine. S simpatijami in priznanjem so bili pisani članki. Pa se je po zaključitvi skupščine pojavil v »Slovencu« uvodni članek izpod peresa starega šolnika, članek, ki pod geslom skromnosti govori o prerazkošnih novih šolskih stavbah.

Da je skromnost, varčnost in preprostost v dobi hude gospodarske krize in občega denarnega položaja nad vse potrebna in priporočljiva, je izven dvoma za vsakega trezno mislečega človeka. Solidnost na vseh koncih in krajih je lepo sredstvo k ublažitvi križev in težav, ki tarejo danes nas vse. Drugo pa je vprašanje, ali je res najnujnejše, najvažnejše in najpotrebnejše pričeti z zahtevano skromnostjo pri šolskih zgradbah in učiteljstvu. Osnovna šola je narodna šola, ki služi najširšim plastem naroda in ji je ravno iz tega vidika posvečati vso skrb in ji dati kar najboljše pogoje za vzgojo jugoslovenske mladine. Vsi odločilni činitelji se tega dejstva tudi zavedajo. Osnovna šola po Slovenskem je razširila svoje delo do slehernega sela in koč, in leto za letom se dvigajo po Dravski banovini iz tal novi prosvetni hrami, ki pa se zde izkušenemu šolniku veliko preko mere, preko naših razmer in preko naših potreb. »Šola naj bo dovolj prostorna, higienska in svetla, ameriksanska palača pa ni treba da bi bila,« pravi stari šolnik. Ali morda niso zgrajene naše šole v znamenju teh načel, ali se je morda z denarjem razsipavalo in po nepotrebem trošilo? Prepričani smo, da so vsi krajevni šolski odbori izdatke raje utesnili nego z njimi na široko šarili. Vsaka šola ima samo ono, kar se nujno rabi, kar v sedanjem času mora biti in kar odgovarja napredku sodobne šole. Ako se zde dopisniku osnovnošolske zgradbe ameriksanske palače, naj raje pove, kje so te palače. Prosvetni delavci bodo gotovo taki pojasnitvi vse bolj hvaležni, kakor pa pavšalni trditvi. Je pa še drugo poglavje. Vsak, ki zida, misli tudi naprej. Te šolske stavbe bodo morale ustrezati celji vrsti desetletij, celo več generacijam. Kam naj gredo otroci pozneje, ako bo novo poslopje s prostori odmerjeno natanko za čas trenutnih potreb. Komaj novo stavbo bi bilo treba dozidavati, razširjati in večjati, ker je v največ slučajih tako, da se število šolobveznikov viša. In kam potem z njimi?

Res je, da so izdatki za nove šole za mnoge občine težko breme. Res pa je tudi, da se je od leta 1914. pri nas zelo malo zidalo, zato je nastalo vsepovsod veliko pomanjkanje učnih kakor tudi stanovanjskih prostorov.

Zato je pa zelo razveseljivo dejstvo, da so mnoge občine same uvidele, da z odlašanjem ne bodo izboljšale položaja ter sklenile zidati zadostna, zračna in zdrava šolska poslopja, ki naj ustrezajo vsem zakonitim predpisom.

Splošne vesti

— **Reforma pouka na učiteljskih.** Da bi se pri učencih učiteljskih zaokrožilo znanje iz najglavnejših predmetov, je prosvetni minister na podlagi čl. 15. zakona o osnovnih šolah izdal odlok, da se na vseh učiteljskih uvede seminarji. Seminarske ure se bodo vnesle v urnik in se bodo učencem osnovnih šol in učiteljskih računale kot obvezne ure. — Seminarske ure bodo popoldne, in sicer po 2 uri, druga za drugo, v četrtem in petem razredu. V četrtem razredu se bo v seminarju obdelovala pedagoška skupina, zgodovina z zemljepisjem, živi jeziki, prirodopisna skupina predmetov po 2 uri na 14 dni izmenoma, narodni jezik s književnostjo pa 2 uri tedensko, vendar tako, da bo tedensko po 6 seminarskih ur. V 5. razredu bosta 2 seminarski uri iz pedagoške skupine ostale ure pa bodo posvečene narodnemu jeziku in književnosti ter živim jezikom, vendar največ 5 ur na teden.

— **Izpiti učiteljice za ročna dela.** Izpiti za državne strokovne učiteljice za ženska ročna dela (prej III. kategorija) bodo 26. septembra pred komisijo ministrstva za trgovino in industrijo v prostorih višje ženske obrtne šole v Beogradu.

— **Drugi uvodni in metodični tečaj za učiteljice gospodinjstvo-nadaljevalnih šol v Mariboru.** Od 17. avgusta do 28. avgusta se je vršil 2. uvodni in metodični tečaj za učiteljice v zavodu »Vesna« v Mariboru, ki ga je priredila kr. banska uprava. Udeleženk je bilo 36 iz vseh krajev Dravske banovine. Predavatelj so bili: ga. Mešičkova, gg. prof. Krošl, dr. Benčan, dr. Vrtovec, ing. Brandl, dr. Kotnik, profesor Baš, dr. Dornik, dr. Pivko, dr. Jeraj in ing. Simončič. — Predavanja so se vršila ob delavnikih od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure. Obsegala so naslednje skupine: metodiko, psihologijo kmeta, zdravstvo, socialno skrbstvo, narodopisje, o ženi in slovenski literaturi, o sokolstvu, o

Le vprašajte te občine in krajevne sreske odbore, pa boste zvedeli, kako ponosni so na posrečene nove šole.

Vso nenaklonjenost do učiteljskega stanu pa je izpovedal šolnik, ko se je dotaknil perečih stanovsko-učiteljskih zadev. Po mnemu pisca ni izobrazba ljudstva in izomika množice poprečno v zadnjih 30 letih nič pridobila. Smo torej tam, kjer leta 1901. Pač lepo priznanje prizadevanju, trudu in brigi učiteljstva in vsem prosvetnim činiteljem, čeprav pisec zatrjuje, da te, recimo stagnacije, ni kriv učiteljski stan kot tak.

Napak se zdi g. šolniku, da se grade učiteljska stanovanja, akoravno smo močno prepričani, da člankar ve, da bo z učiteljskimi stanovanji občina razrešena plačevanja stanarin, tistih stanarin, ki jih na breme občin ni navrglo učiteljstvo. Soglašamo pa z mnenjem g. šolnika, da je hiperprodukcija učiteljskega naraščaja. Kje pa hiperprodukcije dandanes ni? Nadštevilnost učiteljskih moči se da brez dvoma naplpeše omejitvi z zatvortvijo odvišnih učiteljskih. Pisec smelo trdi, da bi naša šola z eno tretjino učiteljev dosegla prav toliko, najbrže pa še več, nego sedaj! Ne vemo, kako bo pisec to svojo trditve utemeljil, vemo pa, in to ve tudi prirostejši človek, da dosežemo pri 30 do 40 otrocih boljše in trajnejše uspehe, kakor v razredih po 50 do 70 ali celo več otrok.

V spoditko so mu tudi kraji z večjim številom učiteljstva. Je pač tako, da nekateri kraji, posebno industrijski hitro naraščajo, da se množi število otrok, z njimi raste število razredov in naravno tudi število učiteljev.

In tako gre pesem od kraja do konca na račun naše šole, prosvetnega napredka, narodne omike in njegove prosvitljenosti, na račun prosvetnega pokreta in njegovega stanu. Kopica izvestnih predlogov — ki pa ne morejo zadeti, ker slone na nepoznavanju razmer in ker niso prežeti iskrenosti do napredka šole.

Naše vprašanje pa je: Zakaj je vendar pisec tako previdno opustil vsa ostala polja javnega življenja čisto nedotaknjena? Se res ne da prav nikoder nič skromneje urediti kakor baš pri osnovnošolski prosveti? Menimo, da bi se vendar še našlo kako torišče za načela skromnosti.

Samo en primer.

Dan za dnem polnijo rubrike naših dnevnikov kolone o pretepih, pobojih, umorih križem naše zemlje. Zakotne žganjarne, točilnice in zatohle beznice izžemajo iz ljudi zadnje pare. Milijoni in milijoni narodnega premoženja gredo vsako leto v nič — ogromna vsota dinarjev, ki bi narodno blagostanje in njegovo srečo pojačali, jo okreplili. Koliko grozot in nesreč, zlega in hudega bi bilo prihranjenega, da bi se te gorastne vsote, ki jih požre alkohol, uporabile za povzdigo naše narodne šole. Da bi se le del za alkohol izdanega denarja porabil za gradnjo novih šolskih stavb, pa bi res lahko imeli po Slovenskem šole — ameriksanske palače in še bi bilo obče zadovoljstvo in socialno stanje našega človeka boljše nego sicer.

S tako enostranskimi nasveti se le ruši — namesto gradi. Pisec je hotel biti modern, pa bo pač moral priznati, da ga je čas prehitel in je ostal kakor sam pravi »star šolnik«.

Tudi šolnik.

Ljudski pedagogiki, o vzrokih sedanje gospodarske krize in o poslovanju na gospodinjstvo-nadaljevalnih šolah. Udeleženke tečaja se zahvaljujejo ge. Mešičkovi in vsem gg. predavateljem za koristna predavanja kakor tudi ge. ravnateljici dekliskega zavoda »Vesna«, ki nas je sprejela pod svojo gostoljubno streho, kjer nam je nudila pravi domek in nam je za slovo priredila slavnosten banket. St...

— **Poročila o počitniških učiteljskih tečajih,** v kolikor niso bila priobčena v prejšnji številki našega lista, priobčimo v prihodnji številki.

— **Tovariškam pevкам in tovarišem pevcem.** Opozarjamo na poziv Učiteljskega pevskega zbora zaradi sodelovanja in kontrolo posejanja pevskih tečajev. Priporočamo vsem sodelovanje pri tej za naš stan tako važni korporaciji.

— **Mladini ob 100 letnici rojstva Frana Levstika.** Pod tem naslovom izide te dni 8. Levstikovih pesmi, ki jih je zložil znani naš skladatelj Emil Adamič v založbi Učiteljskega pevskega zbora za ceno 10 Din. Na dvajsetih straneh te zbirke so pesmi, ki se lahko izvajajo a capella s spremljevanjem klavirja ali harmonija. Naroča se: Učiteljski pevski zbor v Ljubljani, osek JUU, sekcije za Dravsko banovino — Ljubljana, Frančiškanska ulica.

— **Sklep redakcije »Učiteljskega Tovariša« je v torek ob 12. uri. Pozneje došli dopisi se ne bodo objavili v tekoči številki.**

Uredništvo »Učit. Tovariša«.

— **Odranci,** sedaj ena največjih občin Prekmurja, tvorijo zase šolsko občino. Imajo približno 2000 prebivalcev in okrog 300 hišnih števil. Prvič se je osnovala tukaj osnovna šola leta 1856. Leta 1880. je bila razširjena v dvorazrednico, leta 1912. v troj., leta 1914. v

Učiteljska tiskarna priporoča nove zvezke vsem osnovnim in viš. narodnim šolam.